

УДК:316.422

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ДАНЧИК Дар'я, здобувач вищої освіти

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Досліджено, що процес децентралізації в Україні був розпочатий після Революції Гідності, яка і стала основним каталізатором реформ в Україні. Визначено, що за період впровадження реформ, в українських громадах відбулась низка змін, які в основному були тільки позитивними, що ще раз засвідчує успішність децентралізації в Україні. В підсумку доведено, що розвиток децентралізації все ще триває і потрібно впровадити ще низку реформ, проте основна робота вже була зроблена, що підтверджує успішний розвиток українських регіонів.

Ключові слова: децентралізація, Революція Гідності, реформи, місцеве самоврядування, ОТГ

Особливістю децентралізації в Україні є історія її початку, яка була буквально «вигрижена» українцями на початку 2014 року. Зміни, за які боровся український народ були настільки бажаними, що людей не зупинив ні страх, ні холод, ні смерть. Реформи, які були розпочаті з такими величезними жертвами тривають ще й до сьогодні, багато чого вже зроблено і багато чого, ще передбачається зробити, але, на нашу думку, механізм децентралізації був запущений і український народ ще на один крок наблизився до так бажаної нам Євроінтеграції.

Основний процес реформ в Україні був розпочатий після протестів Євромайдану та має низку аспектів, однією з найважливіших є «децентралізація». Необхідність такої реформи виникла ще до подій 2013-2015 років. Останні великі реформи адміністративної структури України відбулися у 1930-х роках та викликали численні проблеми, наділивши повноваженнями нові обласні адміністрації, які мали мало контактів з районами, якими вони керували. Нинішні зміни є відповіддю на несправедливість старої радянської адміністративної системи, яка була ієрархічною за своєю природою та з величезними повноваженнями, зосередженими у центральних органах Києва, які фактично диктували політику на обласному рівні.

Децентралізація вважається головним успіхом реформ, започаткованих на початку 2014 року після української Революції Гідності. Досі ключовим досягненням децентралізації було розширення повноважень територіальних

громад внаслідок їхнього добровільного об'єднання та розширення сфери їхньої компетенції. Таке розширення повноважень включало надання місцевим громадам нових джерел доходів, в основному завдяки перерозподілу податкових надходжень між державним бюджетом та локальними бюджетами, а також шляхом запуску нових субвенцій для поліпшення інфраструктури та комунальних послуг. На сьогодні в Україні налічується 1470 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), а сам процес децентралізації відбувається зі значним «зменшенням кількості районів шляхом об'єднання та створення нових субрегіональних одиниць» [1]. Визнаючи глибокі перетворення, викликані реформами децентралізації, впровадження, як і раніше, стикається з низкою проблем, серед яких ми можемо виділити наступні [2]: нездатність досі внести відповідні поправки до Конституції, що потенційно може звести нанівець передбачувані результати реформ; невизначеність щодо заміни місцевих адміністрацій інститутом префектів; формування взаємодії між реформою децентралізації та державною політикою реінтеграції.

Українські та закордонні вчені в основному зосередили увагу на економічних, політичних та правових аспектах реформи [3]. Значно менша кількість досліджень присвячена таким делікатним темам, як регіональна та етнокультурна різноманітність та політика ідентичності [4]. Мало того, хоча механізми територіального самоврядування, включаючи різні форми децентралізації, широко застосовуються як інструмент управління конфліктами, [5] роль реформи децентралізації в управлінні війною на сході України ще не достатньо досліджувалась.

Влада в Києві стверджує, що реформа створить стимули для економічного розвитку та бізнесу, усунувши більшу частину нинішньої бюрократії та централізованого контролю. Центральна влада по суті ділитиме владу з регіонами, а головна мета — повернути «почуття гідності людям», один із постулатів Євромайдану. Крім того, оскільки регіони України такі різні, реформа відбуватиметься з чуйним та уважним підходом до особливостей місцевого регіону і новостворені спільноти стануть «стійкими».

Явною основною моделлю реформи для України є Європа, зокрема Польща, де аналогічну реформу місцевого самоврядування було проведено після повалення комуністичної влади, не зважаючи на серйозні економічні труднощі на той час та високий рівень інфляції. Поляки були наполегливими, і в довгостроковій перспективі децентралізація виявилася успішною.

В підсумку ми можемо стверджувати, що в умовах відсутності прогресу щодо внесення поправок до Конституції щодо децентралізації реформа децентралізації сприяла стійкості та згуртованості спільнот, а також сприяла розвитку на місцевому рівні та створювала нові можливості для окремих осіб.

Залишається сподіватися, що нинішнє правління зможе залишатися при владі досить довго і матиме волю завершити цей складний процес, який, на нашу думку, вже близький до закінчення. В Україні успішно функціонують територіальні об'єднання, які довели, що можуть самостійно розпоряджатися коштами та ефективно їх використовувати на доброустрій місцевих громад та загальний розвиток свого регіону.

Література:

1. Романова В., Умланд А. (2019). Реформа децентралізації в Україні з 2014 року: початкові досягнення та майбутні виклики. Дослідницька робота Chatham House «Український форум» URL: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2019-09-24-UkraineDecentralization.pdf> (дата звернення 26.07.2022).

2. Рабінович М., Левітас А., Умланд А. (2018). Перегляд децентралізації після Майдану: досягнення та виклики реформи місцевого самоврядування в Україні.

URL: <https://www.wilsoncenter.org/publication/kennan-cable-no-34-revisiting-decentralization-after-maidan-achievements-and-challenges> (дата звернення 26.07.2022).

- 3.Удовиченко В., Мельнюк А., Гнатюк О., Остапенко О. (2017). Реформа децентралізації в Україні: Оцінка обраної моделі трансформації. Європейські просторові дослідження та політика 24(1), с. 23–40; Романова В., Умланд А. (2019). Реформа децентралізації в Україні у 2014–2019 роках: перші досягнення та майбутні виклики. Журнал «Ідеологія та політика» 3(14), с. 148–70; Умланд, А., Романова В. (2019). Децентралізація України: геополітичні наслідки. Вживання: глобальна політика та стратегія 61(5), с. 99–112.
- 4.Мельничук А., Гнатюк О. (2013). Регіональна ідентичність та оновлення просторових адміністративних структур: приклад Поділля, Україна. Моравські географічні відомості 26(1), стор. 42–54.
- 5.Wolff S. (2009). Complex power-sharing and the centrality of territorial self-governance in contemporary conflict settlements. *Ethnopolitics* 8(1), p. 27–45.

***Annotation:** It is researched that the process of decentralization in Ukraine began after the Revolution of Dignity, which became the main catalyst for reforms in Ukraine. It has been established that during the period of implementation of the reforms, a number of changes took place in the Ukrainian communities, which were mostly only positive, which once again testifies to the success of decentralization in Ukraine. As a result, it was proved that the development of decentralization is still ongoing and a number of reforms need to be implemented, however, the main work has already been done, which confirms the successful development of Ukrainian regions.*

***Key words:** decentralization, Revolution of Dignity, reforms, local government, RTC*

Науковий керівник: БУРКОВСЬКА Алла
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
М. Миколаїв